

Glasilo za kamniški okraj. Izdaja Misijonišče v Grobljah. Urejuje in zastopa izdajatelja Jože Godina, Domžale - Groblje. Tiska Misijonska tiskarna (za tiskarno Jože Godina). — Izhaja mesečno. Posamezna številka stane 1.— Din. Letna naročnina 12.— Din. Cena inseratov po dogovoru.

Prosvetni tabor v Mengšu

25. julija 1937

»Za križ in svobodo zlato« — s tem geslom so se borili tisočletja Slovani, med njimi tudi naši slovenski dedje in očetje, za verske in narodne svetinje. Menjaje je ogrožal sovražnik eno teh dveh, večkrat pa tudi obe skupaj. Da dajo spodbude boju in duška svojim zahtevam, so se radi zbirali že od nekdaj Slovenci na **taborih**: to so bili domači narodni kongresi, na katerih so jim voditelji slikali boje in zmage dosedanjega dela, kazali pa tudi nevarnosti, ki jim v prihodnje pretijo. Znani so tabori iz dobe čitalnic okrog l. 1860, zatem veliki tabori zlasti ob začetku in razmahu mladinske orlovske organizacije. Še enkrat so tabori zbirali Slovence, in sicer ob majniški deklaraciji, ki so bili en sam krik po slovenski narodni svobodi.

Za letošnje leto je pa Prosvetna zveza določila vrsto prosvetnih taborov po posameznih dekanijah. Za kamniško dekanijo bo ta tabor 25. julija 1937 v Mengšu. Ne bo menda odveč, če ob tej priliki pogledamo rast kat. prosv. življenja na Slovenskem, in s tem tudi naše dekanije.

Zgodovina vsega okraja kaže nekako zgodovino celega naroda. Sicer je vsak posamezen kraj za nekaj let zadaj za dogodki velikih narodnih srelišč, kakor so veliki narodi v svojem razvoju stalno nekaj let pred malimi. Vendar pa gre vsak kraj v vseh stopnjah razvoja počasi, pa skrbno za celim narodom, če ima le voditelje, ki znajo prisluhnuti časovnim potrebam. To se je zgodilo tudi z razvojem društvenega življenja v kamniški dekaniji.

Poglejmo za desetletja nazaj v zgodovino. Leta 1848. so ob revoluciji tudi Slovenci nekoliko svobodneje zadihali. Dobili so vsaj nekaj pravic, na katere so prej stoletja zastoj čakali. Toda prvo veselje je trajalo le kratko. Avstrijska vlada je delila milosti le toliko časa, dokler je bila toliko slaba, da narodov ni mogla krotiti, pa jih je morala s takimi dobrotami tolažiti. Kmalu pa je nastopila sila močna centralistična vlada, ki je začela krčiti pravice, ki jih je predhodnica dajala.

Toda narodi, med drugimi tudi Slovenci so od revolucionarnega l. 1848 odnesli vsaj smisel za boj, čeprav le skromno razviti. Začutili so namreč, da jih avstrijsko-nem. vlada ne misli samo ukaniti za politične pravice, temveč tudi narodno popolnoma potujčiti. Organizirali so odpor, kolikor je takrat bil sploh možen. Po sedanjih slovenskih krajih so v tistih letih začeli ustanavljati **čitalnice**, katerih namen je bil gojiti narodno zavest in politično skupnost. Te čitalnice so se začele l. 1862. Razgibale so tedaj speče slov. ljudstvo. Važne so bile zlasti za mesta, kjer so dobri del prebivalstva obdržale v slov. taboru. V prvih letih niso imele strankarskega značaja, zato so pri njih sodelovali tudi duhovniki. Glavno delo teh čitalnic, t. j. narodno politično probujo ljudstva so pozneje prevzela posebna politična društva, ki so bila v ta namen ustanovljena, zato so čitalnice ponekod ali sploh prenehale, ali pa so postala društva v katerih se je gojila zlasti družabnost s pomočjo iger, petja in plesa, a za izobrazbo ljudstva se niso zmenila. Iz takih čitalnic so duhovniki seveda izstopili.

Iz njihovih vrst je pa prišla vzpodbuda za nove ljudske prosvetne organizacije. Ko se je namreč upeljala splošna obveznost ljudskih šol, so spoznali duhovniki, da jim manjka prilike, kjer bi smotrno gojili izobrazbo tudi pri tistih, ki je v šoli niso bili deležni, pa so imeli v prvih Mohorjevih poljudnih knjigah precej pripomočkov za to. Iz teh posameznih vzpodbud so zlasti na deželi nastala bralna društva od od 1870 naprej. Ta bralna društva so skušala dvigati s pomočjo knjig in listov izobrazbo v svojem okolišu. Gojila so tudi družabnost z veseljami, kjer so bili slavnostni govori, petje in dramatične točke. Tako društvo je tudi v kamniški dekaniji ustanovil l. 1887 v Mengšu tamošnji kaplan Anton **Koblar**. Toda tudi ta društva niso mogla dobiti med ljudstvom pravih korenin. Preveč so še kazala podobnost z meščanskimi čitalnicami in premalo domača. Druga rana teh društev je bila

pa ta, da so prav kmalu v njih začeli vstajati boji med kat. mislečimi in liberalno usmerjenimi člani. Ko je začel dr. **Mahnič** povdarjati ločitev duhov, načelnost, stanovitnost in doslednost kat. delovanja, in je I. kat. shod v Ljubljani točno začrtal smernice kat. dela, so se začeli dobri katoličani poslavljati tudi od bralnih društev.

Začeli so snovati samostojna katoliška izobraževalna društva, ki pa v začetku niso imela nobene centrale. Zanimivo je, da se je začelo gibanje najprej med delavstvom, njihove organizacije so postale vzor tudi drugim splošnim prosvet. organizacijam. Njihova centrala Slov. kršč. soc. zveza ustanovljena 1897, se je spremenila 1902 v splošno prosvetno centralo. Duša vsemu temu delu je bil dr. **Krek**, pustil pa je vodstvo delavcem. Po II. kat. shodu so se še bolj ustanavljala društva, že ustanovljena so pa še bolj resno nadaljevala z delom.

V krajih, kjer so bili z liberalci posebno hudi, so kmalu po letu 1900 začeli misliti na posebno borbeno mladinsko organizacijo. Tako je zrastle fantovska telovadna organizacija, ki je imela svoj občni zbor marca 1906. Tako se je razmahnil Orel, ki je svoje ime dobil na občnem zboru 19. marca 1909 l. v Bohinjski Bistrici. Že takrat so se tudi upeljali že fantovski večeri.

Po III. in IV. kat. shodu se je posebno povdarjala poglobitev mladinske organizacije, ki je l. 1907 že dobila tudi ženski odsek. To delo je pa zavrta svetovna vojna, med katero so društva na splošno le životarila. Važno pa je njihovo delo za majniško deklaracijo.

Po vojni je bil velik povdarek na tehnični zgradbi organizacije, knjižnici, in na zadnje tudi radio. Leta 1922 se je mladinska organizacija popolnoma osamosvojila, ko so ustanovili samostojno Orlovsko zvezo. Prosv. zveza, kakor se je po vojni preimenovala slov. kršč. soc. zveza, je izgubila svojo globino, tako da so začeli tožiti in si veliko obljubljati, da ji bo pomagala od papeža že 1922 priporočena kat. akcija.

Sredi organizacijskega razmaha in

načrtov pa je Prosv. zvezo 23. 2. 1933 zadel razpust, med tem ko je bil Orel že prej razpuščen. Tako je bila slov. mladina in kat. kulturno gibanje sploh brez organizacije. V teh črnih dneh preganjanja se je pa povsod polagal večji povdarek na notranjo rast in poglobitev.

Julija 1935 l. je spet posijalo sonce, razveljavljen je bil dekret razpusta, in Prosv. zveza, z njo pa tudi društva so bila upostavljena. Zvezo je čakala težka naloga, da delo, ki je bilo ustavljeno, dohiti, zlasti pa, da kolesje, ki je pred razpustom teklo že preveč po razvoženih tirih, spravi na nova pota, primerno novi dobi.

Veliko je bilo dobre volje na obnovenem občnem zboru. Oporo so v Prosv. Zv. dobila nova, dosedaj samorodna gibanja za poglobitev in ureditev našega igranja. Čvrsto so zgradili s fantovsko organizacijo, pri kateri je pa še veliko vrenja in razvoja, za katerega je pa upati, da bo uspešno končan. Precej na boljšem so dekleta s svojo organizacijo.

Težke naloge čakajo Prosv. Zv. v naprej. V dve smeri bo morala zastaviti delo: da reši vernost in pa samobitnost našega naroda, kajti obe sta silno ogroženi. Zaradi uspešnejšega dela bo morda dobro, da bo sledila v preuredbi kat. akciji ter se postavila na stanovsko podlago. Sicer je nevarno, da ji bodo odvzele delokrog mladinski odseki strokovnih organizacij, bodisi kmetških, bodisi delavskih. Zgrabiti bo morala zlasti socialno-kulturni program, katerega ji ogroža komunizem. Treba bo veliko globine in mnogo prožnosti, da bomo tudi v naprej katoličani vodili dogajanje našega naroda, da nam ne vzamejo vodstva drugi, ki jih vodijo vse druge misli in načrti.

Brez dvoma ima prosvetna organizacija za našo versko in narodno kulturo silen pomen, dasi morda nekatere napake njene odlike nekoliko zasenčijo.

Po letih trpljenja in bojov bomo letos na dekanijskem taboru prvič skupno nastopili v javnosti, da pokažemo sadove dosedanjega dela, da javno manifestiramo za kat. kulturo, narodno svobodo in socialno pravico. Pokažimo s tem nastopom, da nas boji v preteklih letih niso uničili, ampak utrdili, ne zmanjšali, ampak pomnožili.

Kdor se zaveda velikega pomena naših društev v sedanjem času, bo spoznal namen letošnjega tabora, ki bo tem bolj dosežen, čimvečja bo udeležba.

Tabor bo združen s proslavo 40 letnice prosvetnega društva v Mengšu.

SPORED TABORA :

Sobota, 24. julija: Ob pol 9. uri zvečer: Koncert mengeške godbe pred društvenim domom, nato v dvorani slavnostna spominska akademija,

kot proslava 40 letnice društvene ustanovitve.

Nedelja, 25. julij:

Dopoldne: Ob pol 9. uri se začne zbiranje množice v Malem Mengšu, nato spreved do društvenega doma. Red spreveda: Konjeniki, kolesarji, fantje v krojih, fantje in dekleta v enotnih oblekah (fantje: črne ali modre hlače in bela srajca; za dekleta: črna ali modra krila in bele bluže. (Za njimi narodne noše, ostali udeleženci.

PO SLOVESNOSTIH V GROBLJAH

V dnevih od 13. do 20. junija so se vršile v Grobljah prireditve, ki se jih je udeležil resnično ves naš okraj. Menda ni vasi po hribi in dolinah, od koder ne bi bilo v teh dneh vsaj nekaj posetnikov v Grobljah. V glavnem sta bili dve prireditvi: misijonska razstava in misijonski kongres. Misijonska razstava je bila odprta 13. junija. Po jutranji službi božji jo je po nagovoru pred Društvenim domom odprl g. kanonik dr. Klinar. Takoj prvi dan je privabila mnogo obiskovalcev. Pravi naval na rastavne prostore se je pa pričel s ponedeljkom 14. junija. Prihajati so začele številne šole in prireditelji so imeli veliko posla, da so vso mladino tako razvrstili, da so si vsaj v glavnem mogli ogledati vse razstavljene predmete in videti misijonski film z naslovom »Misijonarjeva oporoka«. V celem je obiskalo razstavo preko 15.000 ljudi. Od tega je bilo okoli 7000 šolske mladine iz 71 šol iz našega okraja, pa tudi iz oddaljenih okrajev Slovenije. Šole iz našega okraja so prihajale deloma peš, deloma pa na vozovih. Le Kamnik in okolica so se poslužili vlaka in izstopili na novem železniškem postajališču v Grobljah. Po železnici so prihajale seveda večinoma tudi vse oddaljene šole. Le redke so organizirale izlet z avtobusi. Vsi obiskovalci so bili z razstavljenimi predmeti in z vsem, kar se jim je v teh dneh nudilo videti v Grobljah, nadvse zadovoljni. Posebno je ugajal misijonski film. Ko so se vrnili z razstave domov, so vedeli največ pripovedovati o misijonskem filmu. Obiskovalci prvih dni tedna so napravili med domačini s tem pripovedovanjem tako uspešno agitacijo, da se je obisk razstave v drugi polovici tedna daleko preko pričakovanja dvignil. Nekatere dneve je bilo treba predvajati film kar petkrat zaporedoma. In vsaka predstava je trajala skoro dve uri. Kako zanimanje za film je vladalo, se vidi na primer iz tega, da so vsi Vodičani, ki so čez dan zaposleni ali na polju ali v tovarni, naročili zase predstavo posebej ob pol deveti uri zvečer. Na prošnjo nekaterih šol je ostala razstava odprta še preko določenega časa in sicer do 29. junija. Tudi drugi teden je bilo skoro vsak dan nekaj šol in drugih obiskovalcev na razstavnih prostorih.

Višek misijonskih prireditev je bil misijonski kongres v nedeljo, dne 20. junija. Za ta dan je bila na sporedu dopoldne sv. maša na prostem in na istem kraju po maši misijonski kongres. Oltar se je pripravil pred Društvenim domom na koncu drevoreda ob samostanskem vrtu. Na predvečer je bilo vse okusno ozajšano in pripravljeno za slovesnosti drugega dne. Ponoči je pa začelo deževati in je deževalo skoz do poznih jutranjih ur. Zdelo se je že, da se bo moral kongres vršiti v ožjem obsegu v prostorih pod streho. Toda vendar se je nebo zjasnilo, v dobri uri so bile ceste že toliko suhe, da je bilo prijetno se po njih voziti

Ob 10. uri sv. maša z ljudskim petjem pred društvenim domom na prostem. Po sv. maši tabor, na katerem govorita gg. Franc Kremžar in Ivo Peršuh.

Popoldne: Ob pol 3. uri: pete litanije v cerkvi. Po litanijah sportni nastop pred društvenim domom. Za zmagovavce so določeni pokali. Srečolov in prosta zabava. Preskrbljeno bo tudi za okrepčila.

Prijave pošiljajte na naslov: Prosvetno društvo Mengeš.

s kolesi. Prihajati so začeli prvi obiskovalci, ki so obstajali po drevoredih ali pa šli v cerkev, oziroma v razstavne prostore. Za čas, ko je bil napovedan sprejem, so bile že na železniškem peronu in v drevoredu do Rodice zbrane številne množice ter urejen špalir narodnih noš. Domžalska godba je bila pripravljena, da zaigra visokim gostom v pozdrav. Takoj po deveti uri so privzeli skoraj hkrati avtomobili z napovedanimi visokimi gosti: nadškof dr. A. B. Jeglič, nadškof dr. Josip Ujčič, minister dr. Miha Krek, ban dr. Marko Natlačen z gospo. Prvi je pozdravil visoke goste in želel dobrodošlico županu homške občine g. Gregor Repanšek. Nato je v imenu misijonišča in pripravljalnega odbora izrazil svoje veselje nad prihodom tako odličnih gostov vizitator jugoslov. province misijonarjev sv. Vincenca Pavelskega g. Lovro Sedej. Mladenke od dekliskega krožka v Grobljah so pozdravile in podarile odličnikom šopke domačega cvetja. Nato je krenil spreved med špalirjem številnega občinstva skozi drevored do oltarja pred Društvenim domom. Gosti so si nato ogledali razstavo.

Točno ob 10, ko je bila zbrana na kongresnem prostoru množica do 8000 ljudi, je prišla iz misijonišča duhovščina z obema nadškofoma v krasnih mašnih ornatih. Narodne noše so napravile okoli odra za oltar velik polkrog, prostor tik ob odru in na odru je pa zavzela duhovščina. Med mašo je ob spremljanju domžalske godbe vsa množica pela ljudske pesmi, kar je bilo toliko mogočnejše, ker so pomagali ojačevalci. Slavnostno pridigo med sv. mašo je imel beograjski nadškof dr. Ujčič Josip. Sv. mašo je pa daroval vladika dr. Jeglič. Bila je to njegova zadnja slovesna maša.

Po sv. maši je pozdravil vse zbrane najprej g. stolni župnik kanonik dr. Klinar. Posebej je pozdravil oba nadpastirja dr. A. Jegliča ter dr. Ujčiča, dalje ministra dr. Kreka ter bana dr. Natlačena, zastopnika mari-borskega škofa dr. Tomažiča g. kanonika Zagarja, zastopnika škofa dr. Gnidovca iz Skoplja, g. Turka, dalje zastopnika kamniškega glavarja g. Koščaka, sodnika g. Tomca in druge. Obenem je navedel, da ima misijonski teden, ki je z današnjim dnem v Grobljah zaključen, ta vzvišen namen, poudariti veliko misel družbe za širjenje vere, ki po vsem svetu zbira darove in se je tudi pri nas v zadnjih 15 letih močno uveljavila ter razširila. Drugič obhajamo letos tudi stoletnico, kar je prvič prišel iz misijonskih potov domov naš prvi misijonar škof Friderik Baraga. Tretjič pa smo dolžni biti v nekem smislu misijonarji prav vsi — to misel moramo utrditi med ljudmi. Ljudstvo naj bo pritegnjeno k misijonskemu delu. Iz te misijonske misli naj bi vzklila tudi misel bratstva in ljubezni med vsemi nami.

Nato je govoril minister dr. Krek.

Po govoru ministra dr. Kreka je v kratkih besedah pozdravil kongres zastopnika

mariborskega škofa stolni kanonik dr. Ivan Zagar.

O misijonski ideji je nato obširno govoril ravnatelj deškega semenišča iz Maribora, prof. Jakob Richter, za njim pa posebej o misijonskem delu škofa Friderika Barage novomeški prošt dr. Karel Čerin.

Končno je stolni župnik dr. Klinar prebral pisma in pozdrave slovenskih misijonarjev, ki delujejo v Afriki, Aziji, na Japonskem in drugje. Obenem je predlagal, da kongres vsem tem delavcem na misijonskem polju pošlje tople pozdrave.

Popoldne so se na istem prostoru pele litanije presv. Srca Jezusovega pred izpostavljenim Najsvetejšim. Ker je bilo vreme ves čas ugodno, je k popoldanski slovesnosti prišlo celo več ljudi, kakor k dopoldanski. Mnoge je seveda privabila igra na prostem, ki so jo igrali okoličani in je bila napovedana za 3. uro na prostranem dvorišču pred misijoniščem in cerkvijo. V ta namen je bil pripravljen ob poslopju misijonišča velikanški oder, ki je z lahkoto sprejel vseh 150 igralcev in ki je bil opremljen z novimi, prav za to igro prirejenimi kulisami. Kulise je slikal g. Friderik Jerina iz Moravč.

Po blagoslovu so množice začele napolnjevati omenjeno dvorišče. Ob 3 je bil ves prostor povsem zaseden in mnogi so gledali še s stranskih travnikov ob cerkvi. Igralci so izvajali igro v največje zadovoljstvo občinstva.

Na splošno željo se je igra isti dan zvečer ponovila. Storilo se je to zlasti radi tega, da se je moglo ustreči tistim, ki so hoteli prisostvovati igri prejšnji večer, pa

jim je dež to onemogočil. Pri večerni razsvetljavi je bil utis igre še znatno večji. Mnogi so odhajali s trditvijo, da kaj takega še niso videli.

Zahvala

vsem, ki so kakorkoli pomagali pri misijonskih prireditvah. Bog povrni vsem!

Misijonišče v Grobljah.

V ZADNJE SLOVO

prevzvišenemu gospodu
knezu nadškofu dr. A. B. Jegliču

Nenadno je prišlo slovo — — —
Živel dolgo ste med nami,
o knez in oče ljubljani,
pa zdaj, ko truplo v grobni jami
— kot seme v zemlji — lažno spi,
od Vas se ločimo s solzami,
iz src hvaležnih vzdihov vro:
Plačilo naj Vam dá nebo! —

*

Vseh vernih vdanih ste Slovencev
duhovni knez, vodnik in kralj,
iz božjih boste nam studencev
delili blagor rajskih dalj...

P. Evstahij.

Zgoraj: Sv. maša na misij. kongresu. Spodaj: Sprejem nadškofa Jegliča, nadškofa dr. Ujčiča, ministra dr. Kreka in bana dr. Natlačena.

Ob 40-letnici Prosvetnega društva v Mengšu

pregledujemo zgodovino našega društvene-
ga življenja, opazimo, da je točen odsev
društvenega življenja na Slovenskem sploh.

Društveno ledino v Mengšu je zaoral kap-
lan Anton Koblar (umrl v Kranju) leta
1887., ustanovil Bralno društvo. To dru-
štvo je v začetku dobro uspevalo. Toda ka-
kor drugod, se je pokazalo tudi pri nas, da
ta društva niso bila za deželo, ker so bila
še preveč podobna čitalnicam po mestih.
Še nekaj je razdrlo to bralno društvo: Ko
je namreč na Slovenskem visoko dvigal gla-
vo liberalizem, je bila tudi pri nas ločitev
obeh taborov neizbežna. Katoliško misleči
člani so bralno društvo zapustili ter usta-
novili na pobudo tedanjega mengeškega
kaplana Tomaža Rožnika: Kat. slov.
izobraževalno društvo.

Prvi predsednik je bil tedanji nadžupnik
Janez Zorc, voditelj društva pa so bili
skozi mengeški kaplani. Ko je zaradi bole-
zni g. Zorc odložil predsedstvo, je bil 2 leti
predsednik tedanji župan Franc Orel, za
njim 4 leta Fr. Ručigaj z Dobena. Za
tem so bili predsedniki vsakokratni men-
geški kaplani: gg. Mrkun, K. Fajdiž, Jerše,
Klemenčič in Demšar. L. 1928. je bil izvo-
ljen za predsednika zaslужni društveni dela-
vec g. Ignacij Gorenc, ki je ostal na čelu
društva do razpusta.

Društvena kronika kaže, da so voditelji
društva vseskozi razumeli duha časa in nje-
gove potrebe ter z ozirom na to vsak po svo-
jih močeh uravnavali društveno delo. V za-
četku so vodili velik boj za dobre časopise
ter nastopali proti takrat silno nevarnemu
liberalizmu. Zanimiva je 10. nov. 1901. za
tiste čase odločna izjava našega društva
o potrebi slovenske univerze.

Silen razmah društvenemu delu je dal
kaplan Mrkun. Saj je v njegovem času de-
lovalo 9 odsekov: gradbeni, prireditveni,
pevski, tamburaški, bolniško podporni, iz-
seljenski, treznostni, knjižnica in čebelica.
Omembe vredno je tudi, da je že takrat or-
ganiziral posebno delavsko skupino. Za nje-
govega časa je bil tudi ustanovljen fantov-
ski telovadni odsek (1908). Društvo je ta-
krat štelo 313 članov. V njem je bila poro-
jena misel na slavninarsko zadrugo, ki je
bila ustanovljena 7. jul. in torej letos obhaja
svojo 30. letnico. Krono svojemu delu pa je
Mrkun postavil s tem, da je društvu pre-
skrbel lastni dom. Do takrat so se namreč
člani zbirali v kaplaniji, dramske pred-
stave pa so imeli pri »Jelenu«. Dom so naj-
prej mislili zidati na župnijskem travniku
pred kaplanijo. To misel so pa opustili, ko
se jim je ponudila ugodna prilika, da kupijo
Ladstätterjevo tovarno. Pogodbo so podpi-
sali 24. nov. 1906. za 32.000 kron. Za kas-
nejšo preureditev doma, zlasti dvorane se
je veliko storilo po vojni.

Med vojno je društveno delo precej poč-
valo. Po vojni je pa društvo dobilo mnogo
novih članov, ki so gojili zlasti gledališke
predstave. Sredi uspešnega dela je vse silno
potrl razpust društva 23. febr. 1933.

Ko je bilo društvo julija 1935 obnovljeno,
je času primerno svoje delo preuredilo. De-
lo se vrši zlasti na fantovskih in dekljskih
sestankih na odru in pri sportu. Pri igrah
počasni zmaguje načelo: ne preveč, pa tisto
boljše. Precej uspeha so zadnje čase do-
živele duhovno verske igre: Henrik gobavi
vitez, Theophilus, Kralj z neba in pasijon
»V času obiskanja«. Da bi društveno delo v
bodoče zaradi zunanjih vzrokov ne bilo pre-
več ovirano, je društvo 29. dec. 1935. vse
svoje premoženje izročilo župni cerkvi sve-
tega Mihaela s pogojem, da ima društvo
vso pravico uporabljanja.

Razgledišče

Kamnik

Žalovanje za umrlim nadškofom dr. Jegličem, ki je pač častna zadeva vsakega Slovenca, je tudi v Kamniku dobila lep izraz. Že v petek ob 11 dop. je veliki zvon župne cerkve oznanil žalostno novico, da velikega škofa in narodnega voditelja ni več med živimi. Pričakovali smo, da bodo pri tem dogodku vsi strankarski vidiki stopili v ozadje. Toda žal ni bilo tako. Javnost se je zgražala, da nekatere hiše kljub županovemu pozivu niso razobesile žalnih zastav. Iz kakšnih vzrokov so to opustile, nam bi moglo razložiti dejstvo, da so med temi vse tiste hiše, raz katerih so visele zastave ob zadnjem prihodu Pera Živkoviča v Kamnik. In to so povečini ljudje, ki so neposredno odvisni od ljudstva in se ne boje njegove sodbe. Kako dolgo še?...

Zlati dan prvega sv. obhajila je bil letos radi sv. birme izjemoma na god sv. Alojzija, sicer je na nedeljo sv. Trojice. Te sreče je bilo deležnih 30 učenk prvega in 2 učenki drugega razreda. Prvikrat se je letos za to prilikovo ponovila krstna obljuba pri lepo razsvetljenem in prenovljenem krstnem kamnu. Med mašo so pele prvoobhajanke same: Jezus hoče v srce priti, Lepa si, roža Marija, Bodi pozdravljen, Nizko se kristjani... in Hvala večnemu Bogu. Pogostitev v kaplinji je bila med pesmijo in veseljem. Popoldne so prvoobhajanke obiskale misijonsko razstavo v Grobljah.

Govorice. V kako zmedenih časih smo, se vidi iz tega, da si gotovi ljudje upajo razširjati take gorostasne laži kot je n. pr.: Klerikalci sami so podrli evharistični križ na Malem gradu. Tudi duhovščina ima pr-

ste zraven. S takimi novicami bi radi pripravili ljudi do tega, da bi sploh nikomur več ne zaupali. Raznašalce takih laži bi bilo treba kazensko zasledovati.

Podmladek Jadranske straže je napravil v dneh od 11. do 15. junija izlet na Jadran. Otroci — po številu 65 — so se vsi zdravi vrnili.

Zaupanje v denarne zavode se vrača. To je pokazalo tudi poročilo načelstva Hranilnice in posojilnice na Šutni - Kamnik, ki je bilo podano na občnem zboru dne 23. junija. Glasi se:

Leta 1936 je prineslo dvojce sprememb, ki se tičeta tudi naše Hranilnice in posojilnice.

Prva sprememba se nanaša na uredbo o likvidaciji kmečkih dolgov, druga pa na lahno izboljšanje v denarnem poslovanju, ki smo ga začutili v jeseni po ukinitvi sankcij in po sklenitvi raznih pogodb med našo državo in drugimi državami.

Upravno premoženje naše zadrage je bilo koncem leta 1936 din 10.289.210,59. Promet v letu 1936 je znašal din 13.973.772,91.

V upravnem letu je pristopilo v zadrugo 16 članov s 16 deleži, izstopilo pa 13 članov z 32 deleži. Vseh članov je bilo koncem leta 1398 s 1748 deleži.

Hranilne vloge na knjižnicah so znašale din 9.770.395,28 in tekočem računu din 153.815,50, skupaj torej din 9.924.210,78.

Naša bilanca izkazuje izložitve kmečkih dolgov in prenos istih na Privilegirano agrarno banko, oziroma državo. Posojila, ki nam še ostanejo, so s tekočim računom vred din 5.228.875,15.

Naloženega denarja smo imeli koncem leta din 2.233.699,70, terjatev pri Privilegirani agrarni banki din 1.505.429,—, pri državi pa din 55.204,—.

Del kmečkih dolgov, ki po uredbi odpade na našo zadrugo, je v poslovnem letu popolnoma odpisan, deloma iz dohodkov in deloma iz rezervnega zaklada.

Po gornjem odpisu izkazuje naša bilanca še vedno rezervni zaklad v znesku din 116.011,46.

Tako je bilanca ozir kmečkih dolgov popolnoma urejena. Položaj zadrage je jasen in trden. Mi gledamo zato mirno v bodočnost ter gremo na delo za organizacijo denarstva in povzdigo gospodarstva v našem okraju z močno vero in trdnim zaupanjem.

Želeti je le, da bi ljudje zopet popolnoma zaupali takim zavodom. S tem bodo svoj denar najvarneje spravili, okoristili se bodo z obrestmi, ki so kakor pri ljubljanskih denarnih zavodih, pomagali pa bodo tudi malemu človeku, ki vsak dan išče cenenejša posojila, pa mu ga hranilnica ne more dati, ker drugi tišče svoj denar po nogavicah. — Zavedajmo se, je pač sladka dolžnost, če moreš drugemu pomagati pa s tem še sebi koristiš. — Hvalevreden je tudi sklep odbora, da se prvenstveno daje posojilo onim, ki čutijo z zadrugo in vlagajo vanjo čeprav skromne prihranke.

Kamnik, samostan. — Poslovil se je od nas neumorno delavni pč. p. Karol Dijač, provincialni definitor, dosedaj katehet na tukajšnji deški šoli in na meščanski šoli pri č. uršulinkah v Mekinjah ter voditelj tretjega reda. Odsel je po ukrepu prov. kapitlja v Ljubljano, kjer bo magister klerikov gimnazijcev in bogoslovcev. Veliko je spovedoval, zlasti še, ko sta vsled boleznih docela opesala pč. p. Matej Vidmar in pč. p. Dionizij Dušej. — Bil je tudi čebelar ter vodil vremenska opazovanja, bil je vesten tajnik Vincencijeve konference v Kamniku. Bog blagoslovljaj njegovo delo na novi postojanki!

Po sklepu provincialnega vodstva je nastavljen za kateheta na mešč. šoli v Mekinjah vlč. p. Frančišek Ačko, znani skladatelj, za kateheta na deški šoli v Kamniku pa vlč. p. Anastazij Bajuk, ki je letos dokončal bogoslovne študije. Oba sta že tukaj. Pč. p. Salezij Glav-

Listek

Marija Kmetova:

OTROK IN MI

(Nadaljevanje.)

Otrok v šolski dobi, zlasti do vstopa v srednjo šolo, tako med sedmim in enajstim letom se na vso moč rad laže. Zato je pažnja odraslih v tem oziru zlasti potrebna. Kajpa, da je spet res, da ne bomo mogli izslediti vseh otrokovih laži, ne bomo mogli vsem priti do dna in ne bomo mogli vseh preiskati, jih zavrniti in če treba — kaznovati. Največ laži v tej dobi izhaja iz bahaštva. V šoli so otroci raznih slojev. Pa pove ta otrok kaj od doma, ali — kaj da vse premore, kaj zna — bodi telesnih ali duševnih, umstvenih zmožnosti — in brž hočejo otroci v tem oziru prekašati drug drugega. Če se oglasi ta otrok, da njegov oče zasluži po tisoč dinarjev na mesec, se brž oglasi drugi otrok, da zasluži njegov oče po pet tisoč — in tretji povzame, da deset — in četrti, peti že pride na milijon. Iz teh pričank nastajajo psovke, tepeži — in slednjič ga ni v družini otroka,

ki bi njegovi starši ne bili milijonarji in še milijarderji in da imajo doma po pet hiš in avto in v teh časih govorijo celo, da si kupijo svoj lastni aeroplan — ali da ga celo že imajo in da so ga posodili aeroklubu ali celo državi. In tako dalje — takih laži je nič koliko — in ena je bolj trapasta ko druga. Ko zvemo odrasli zanje — ali naj zato otroka zlasamo, zuhljamo, pretepemo? Odobravati spet ne smemo te baharije. Zavrnimo jih mirno. Saj ni v teh lažeh drugega ko tisto, ko se otroci merijo med seboj, kdo da je večji in stopajo pri tem na prste. Lažejo se tudi šolski otroci o tem, koliko igrač ima kdo, kaka visoka oseba da je njih oče, kako dobro jedo in podobno. Torej sama baharija. Največ teh laži je med onimi otroki, ki so iz tako zvanih boljših slojev — torej, ki so prav za prav najslabše vzgojeni, ki jim je potekala predšolska doba v kuhinji in s služinčadjo in ki so malokdaj imeli mater zase. — Iz bahaških laži nastajajo druge, ki so že hujšega pomena in ki jih moramo s strogostjo zatirati. Predvsem so to laži zoper svojega bližnjega — laži nevoščljivosti, pa laži, da zvali otrok lastno krivdo na drugega. V takih slučajih moramo biti kar brezobzirni in trdi, saj kažejo te

laži, da ima otrok kje kako kal za trdost srca in neusmiljenost. Vse take izrodke prinaša šolska doba in družina v šoli in na cesti. — Tudi v šolski dobi bodimo v prostem času — razen pri učenju — čim več z otrokom. Najlepše smo z njim na sprehodih. Ondi se otrok svobodno pokaže, kakšen je, razgovori se, laže potoži, laže pritoži ko doma. Pripoveduje nam o šoli, o učenju in sicer brez laži in pove tudi, kaj bi najrajši bil in celo oprošča se za to in ono, kar je zakrivil doma, kar nekam »fin« in olikan postane. Zgrabimo take priložnosti, ko se nam otrok sam od sebe razodeva in varno in nalahno sprejemajmo ta odkritja! Otrok je do odraslih tako neznansko nezaupljiv, da se koj umakne, čim le malo trdeje poprimemo za njegove besede. Kakor polž s hišo je otrok, ki koj skrije roge in se na mah potegne nazaj v hišico, čim se ga le dotaknemo. Vse take izpovedi spravimo vase ko dragocenosti, čeprav časih niso dragocenosti, ampak so hude stvari. Na sprehodih se otrok zato laže razodeva, ker hodi, ker nas prav za prav ne vidi naravnost, ker nam ni iz oči v oči in se tudi ne čuti majhnega vpricho nas. Podzvestno je v njem to, da je iste vrste ko mi, saj so mu na razpolago iste

nik, nastavljen za magistra novincev in za voditelja III. reda, pa pride koncem julija iz Amerike. — Samostanska cerkev je na znotraj prebeljena, zdaj je blagorodni g. slikar Cuderman s pomočniki že pričel svoje delo.

Franciškski pevski zbor bo v soboto, dne 10. julija ter v nedeljo, dne 11. julija ob 8 zvečer vprizoril Kálderónov misterij »Veliki oder sveta«. (Prevedel P. Francé Ačko. Režija: P. Martin Perc.) — Kálderón (tako naglašajo španci, pri nas pravijo nekateri po nemškem vplivu: Kálderón!) je bil španski duhovnik — don Pedro Calderón de la Barca — roj. l. 1600, umrl l. 1681 ter je doslej največji katoliški dramatik. Napisal je obilo dram in zraven še celo kopico misterijev, t. j. duhovnih slavnostnih igrokazov, ki obravnavajo verske resnice in skrivnosti. Vsa njegova dela se odlikujejo po globoki vsebini in krasni umetniški obliki. Izmed vseh njegovih misterijev je najbolj slaven »Veliki oder sveta« (El gran teatro del mundo). Dasi je bilo to delo spisano pred tristo leti, je še danes prav tako sodobno in privlačno kot nekdaj.

Kaj je vsebina tega slavnega dela? — Drama življenja, kakor ga pojmuje katoličan. Na treh odrh. Na odru sveta razdeli Bog ljudem igralcem vloge in jih pošlje igrati na oder življenja, sam jih pa gleda s svojega nebeškega odra, kako igrajo. — Ko so vsi doigrali, se vrnejo na srednji oder, tam morajo odati obliko, ki so v nji igrali. Kakor v začetku igre so zdaj spet vsi enaki, kralj ni nič več kakor berač in kmet ne velja nič manj nego bogataš. Takšni stopijo pred božji prestol. Bog pokliče dobre igralce k sebi na nebeški oder, kjer bodo z njim pri večni večerji, hudobne pa pogrezne v večno temo. (Zastopnik le-teh: krivični bogataš, ki se — neveren — ne spokori pred smrtjo.)

Misterij je tedaj izredno lepa katoliška umetnina, živa in sodobna, po svoje daje odgovor na mnoga pereča vprašanja našega časa. Vprizoritev tega dela je prva v Sloveniji. Čisti dobiček je namenjen prenovitvi samostanske cerkve. Igra bo na prostem na samostanskem vrtu, ob osmih zvečer, v soboto in nedeljo, 10. in 11. julija. Sedeži po 15, 12 in 8 Din, stojišče po 5 Din.

Igra je, menimo, sodobna tudi zato, ker vprav sedaj preživlja španski narod svoje najtežje čase. Prav iz srca želimo, da bi junška katoliška Španija premagala komunistično brezboštvo ter vstala iz razvalin prenovljena in očiščena, sposobna porajati nove katoliške umetnike in umetnine!

Mengeš

Oskrunitev in blagoslovitev evharističnega križa. Komaj so ugasnile lučke letošnjega velikega četrta, ko smo v veseljem razpoloženju šli v veličastni procesiji k evh. križu, kjer smo obnovili, obljube dane ob postavitvi, že je zakrila naš križ tema hudobije.

Dolgo smo se bali za njegovo veličastno postavo in naš strah je bil opravičen. V mesečni noči 23. junija se je priplazil zločinec h križu, ga v višini 1 m navrtal 25 cm globoko, položil vanj dinamično patrono, da bi ga podrl. Toda križ je obstal, dasi je v spodnjem delu precej razstreljen. Močan pok sredi noči je veliko Mengšanov zbudil in večina njih se je s strahom vprašala, kaj če je padel naš križ?! Prestrašeni so šli nekateri takoj zjutraj h križu. Za hip jim je odleglo, ko so videli, da križ stoji. Toda takoj pod hribom so zadeli na prve kosce križevega lesa. Dvoma ni bilo več... Žalost je legla na vso mengeško župnijo, ko se je ta novica v jutranjih urah razvedela.

Takoj je bil narejen sklep: Križ je treba popraviti in za zločin zadostiti. V par dneh je bil popravljen in praznik sv. Petra in

Pavla je bil določen za blagoslovitev. Po večernicah v župni cerkvi se je pomikala v nemem molku velikega petka — brez zvonjenja — ob glasni molitvi rožnega venca pravna procesija proti križu.

Dob

Dobska fara — predvsem podružnica škocijanska, je doživela letos veliko veselje. Na praznik sv. Petra in Pavla je imel naš rojak v cerkvi sv. Frančiška v šiški P. Kanizij Kompore novo mašo. Novomašnik je bil rojen leta 1910 v Škocjanu. Oče Jakob je pa leta 1927 prodal svojo domačijo v Škocjanu in se je preselil s številno družino, ki sedaj biva v šiški. P. Kanizij je redovnik-trapist iz Rajhenburga. Novomašniški govor je imel p. dr. Regalat Čebulj, bivši provincial oo. frančiškanov v Ljubljani. Na novo mašo je prihitel tudi milostni opat iz Rajhenburga, ki se je vračal iz Afrike, kjer imajo trapisti svojo naselbino.

Iz dobske fare nas je bilo na novi maši okoli 40, ker ima družina Komporetova dosti sorodnikov in prijateljev. Ko smo se zvečer vračali z avtobusom, smo bili vsi ene misli in srca v sodbi: »Lepo je bilo. Vžili smo mnogo duhovnega veselja.«

V Škocjanu je imel ob 10 uri sv. mašo 4. julija novomašnik P. Kanizij Kompore z nagovorom. Cerkev je bila za polovico prepolnjena, da bi mogli vsi noter. Nele domačini, tudi veliko tujcev je prišlo to nedeljo v Škocjan. Mlado in staro je hotelo videti svojega rojaka novomašnika, redovnika-trapista. Vladalo je veliko veselje, ko smo ga imeli med seboj; žal, da je hitro potekel čas in se je moral vrniti v redovno hišo v Rajhenburg. Želimo novomašniku zdravja, da bi mogel krepko delovati v čast božjo in v blagor človeštva s svojimi molitvami in žrtev polnim življenjem v samostanski tišini!

Na Viru so se javili tatovi v noči od zadnje sobote na nedeljo 4. t. m. Lotili so se

ceste, iste prirodne lepote in ovire, isti ljudje, ista okolica ko nam. Z nami je, pa vendar ni z nami tako kot z osebo, ki z viška gleda nanj in ima za hrbtno šibo v roki. Veliko se pogovarjamo s šolskimi otroki! Pogovarjamo se o vsem, karkoli jih zanima, čeprav se nam samim zdi neumno njih zanimanje. Fantje nas bodo najrajši izpraševali o vojakihi, topovih, sabljah, konjih in vojnah. Materam ta snov razgovora gotovo ni pri srcu, vendar ga ne smemo kar tebi nič meni nič zavrniti. Še Bog, da pride otrok s svojimi težnjami k materi in se mu ni treba obračati drugam! Drugi spet se bodo najrajši pogovarjali o sportu — tudi na to stran se moramo obrniti, čeprav nam je zoprno in odveč. Malokdaj nas bodo otroci izpraševali o učenju in knjigah, čeprav so dobri šolarji — in veliko beró. Kako se naj vedemo s šolskimi otroki glede knjig in čitanja? Mislim, da je tu vsako navodilo odveč. Tudi v tem oziru so otroci razdeljeni na dva tabora; v prvem so taki, ki radi in s strastjo beró; v drugem pa taki, ki nočejo brati in beró le kaj zabavnega in ilustrirnega. V obeh slučajih bo naš vpliv prav malo zalegel in bo le nepotrebno in zoprno dražljanje. Če bomo otroku,

ki je ves nor na branje, še tako zabičevali, da ne sme toliko brati, bo vse zaman — bo pa bral na skrivaj in morda celó v šoli pod klopjo, pa čeprav zjutraj torbico še tolikrat preiščemo radi kake knjige, da je ne bi nesel s seboj v šolo. Otrok že najde skrivališča in razna ovinkasta pota, da z jekleno doslednostjo doseže tisto, kar iz dna duše hoče doseči. Ali moremo s kakšnim posebnim merilom določiti, kaj naj otrok bere in kaj ne? Tudi to je skoraj nemogoče pri otroku, ki ima strast do branja. Največ moremo storiti pri tej točki le to, da odpravimo iz lastne knjižnice vse take knjige, ki bi mogle pokvariti otrokovo duševnost zlasti glede morale, čistosti misli. Sploh pa »dobre hiše« itak nimajo šundov doma — in samo šund, poletno osladno čtivo bi bilo strupeno za otroka. Sicer menim, da pa more čitati otrok vse. Česar ne bo razumel, itak ne bo čital; poltenosti zdrav otrok ne bo bral in svinjske knjige tudi ni treba, da imamo doma — tudi za odrasle ne. Kar dobi otrok po knjižnicah, preglejmo; seveda bi morali v knjižnicah paziti na to, da sploh ne bi imeli poltenih in »šundarskih« knjig na razpolago. (Če bi se to izvajalo, potem šundov sploh ne bi bilo več in bi morali izginiti. Nihče jih ne

bi pisal, če čitateljev ne bi bilo.) Ponekod imajo starši navado, da izprašujejo otroka po vsaki knjigi, naj pove vsebino, kaj da je bral. Zdi se mi, da ne moremo z ničemer hitreje zatreti ljubezni za čitanje ko s takim mrevarstvom. Čim bo otrok začutil, da mora povedati vsebino sleherne knjige, je ne bo več čital z užitkom, tudi je ne bo več čital sam, — ampak bomo nehote zmeraj mi z njim pri čitanju in pri vsej knjigi bo mislil samo na to, da bo treba povedati vsebino. Tako mu bo čitanje — mučenje — in bral ne bo več drugače ko prisiljen. Prav tako bi bilo trapasto zahtevati od otroka, da si v poseben zvezek izpiše kake podatke iz knjige, ki jo čita. Morda si bo na ta način izpisal pri eni knjigi, druge pa rajši bral ne bo, ali jo bo bral na skrivaj in se zlagal, da je ni bral. Take zahteve so ko kletka, v katero vtaknemo otroka in ga s palico drezamo ko zverino. Pa nič haska ni od takega postopanja — ne za otroka, ne za nas. — Pri otrocih iz drugega tabora — torej takih, ki nočejo čitati, se nikar ne mučimo, da bi jih prisilili k čitanju. Ves naš trud bo ko bob ob steno. Tak otrok ima pač drugo naravo, ki ne potrebuje opor iz knjig in ne podaljškov njih lastne domišljije.

Vrenjakove prodajalne. Vrgli so železno omrežje v oknu in tako napravili pot v prodajalno. Toda imeli so smolo ali pa srečo. Sosed onkraj ceste je slišal ropot, ki so ga povzročili pri vplomu in jih odpodil. Bili so kar trije, ki so jo počasnih korakov ubrali proti Gmajni v noč.

V Krtini je v soboto dne 3. t. m. pri bellem dnevu ukradel Brinovec Francetu nekdo štiri jurje, katere je imel spravljene v postelji. Brinovec Franc namreč kupčuje z gobami in zato rabi v času kupčije več denarja. To je tat moral vedeti. Kako je pa vedel, da ima denar skrit v postelji? Najbrž je tat domačin, ki mu je znano, da ljudje, kateri ne zaupajo hranilnicam, skrivajo svoj denar v postelje. Tudi ta tatvina ima svoj nauk za svoj čas, tu za nezaupne ljudi!

Stranje

Dne 20. smo imeli prvo sv. obhajilo. K mizi Gospodovi je prvič pristopilo 43 otrok. Ena deklica, Uršič Francka iz Kragerjevega, je pa morala ravno en dan preje v bolnico v Ljubljano, ker ji je njen bratec v svoji neprevidnosti odsekal na roki dva prsta. Oh da, ti naši otroci... V Groblje na misijonsko razstavo je šlo tudi čedno številce naših šolarjev. Sicer jih je res neusmiljeno močilo, pa so se vendar vsi veselili vrtni na svoje domove. Marsikaj so videli, česar morebiti ne bodo nikdar več v življenju. — K Sv. Primožu je pa na dan sv. Antona priromala Marijina družba iz Ježice. Ogledali so si znamenitosti ondote cerkve, imeli tam pete litanije in se poživljeni vrtni na svoje domove.

Mekinje

Mnogo veselja sta našim šolskim otrokom napravila izleta na Limbarsko goro in v Groblje. Prvi se je vršil 7. junija kot poučna ekskurzija za višji razred. Posebnost pri tem je bila: ko so se sredi popoldneva izletniki med veselim petjem na dveh okrašenih vozovih iz Krašnje vračali domov, je krog in krog divjala huda nevihta, njim pa je docela prizanesla, da jim ni kalila nedolžnega veselja. Drugega izleta v Groblje dne 16. junija se je udeležila domala vsa mladina tukajšnje šole. Po prihodu v Groblje so bili otroci pri sv. maši, med katero so lepo prepevali, nato pa so šli takoj nad misijonski film, ki je bil zanje središče vsega zanimanja in jih je krepko spodbudil za misijonsko delo. Dež pa, ki jih je pri povratku zadel, jim je veljal kot skromen spomin na žrtve misijonarjev.

Spominski večer za blagopokojnim nadškofom dr. Jegličem bo v okviru društva »Kamnik« v ponedeljek 12. jul. ob 8 zvečer v prostorih Kamniškega doma. Vabljeni vsi častilci velikega nadškofa.

HRANILNICA IN POSOJILNICA

V KAMNIKU

registr. zadruga z neomejeno zavezo
(Šutna št. 22 - v lastni hiši)

Nove vloge, prosto plačljive, obrestuje po 3%,
vezane po dogovoru.

Jamstvo presega večkratno vrednost vseh vlog.

PO TABORU V CELJU (29. jun.)

Fantovskega tabora v Celju in tekem, ki so se vršile pred tem taborom, so se udeležili v prav častnem številu tudi mnogi odseki iz kamniškega okrožja. V slavnostnem sprevodu smo opazili fante na kolesih iz Moravč, Doba in s Homca. Tudi sicer so bili zastopani v sprevodu fantje iz Vodice in Komende. Domžalčani so bili častno zastopani s svojimi kroji, saj je komaj kje na Slovenskem odsek, ki

bi si že za Celjski tabor mogel nabaviti kar preko 10 krojev. Domžalski odsek je nastopil tudi pri tekmah. Posebno je proslavil naš okraj odsek Vodice, ki si je priboril častni pokal ljubljanskega župana dr. Adlešiča. Vodiški odsek je s tem visoko dvignil ne samo Vodice, ampak celo kamniško okrožje. Ponosni smo nanj in mu iskreno čestitamo! Vsem drugim naj bo v delu in uspehih v kar največjo pobudo. Bog ga živi!

Pod geslom

SVOJI K SVOJIM!

**se priporočajo za čas
prosvetnega tabora v
Mengšu**

sledeče gostilne:

Lipar Peter

Mali Mengeš

Kralj Frančiška

Veliki Mengeš

Vrhovnik Marija

Mali Mengeš

Ako potrebujete

DOBRE PEČI

in štedilnike

oglasite se

pri Franc Kosmaču

(cesta na Moste)

v **VELIKEM MENGŠU**

Dobite najboljše in najcenejše
peči, izdelane od strokovnjakov,
zato brez konkurence v delu
in ceni. — Proti jamstvu tudi
na odplačila.

Have vzorce

**modnih kamgarmov
in športnih ševčtov**

izberete v svoje zado-
voljstvo v veliki zalogi
manufakture,
v trgovini

**Jos. Senica
Domžale**

Nabirajte zdravilna zelišča:

**Lipovo in arnikovo cvetje,
encianove in vovkovecove
ter srčna moč korenine,**

**krhljikovo in češminovo lubje od korenin,
kumno, ržene rožičke in podleskovo seme**

Cvetje mora biti v senci suho,
da obdrži lepo naravno barvo.

Korenine morajo biti oprane, vlakne odstranjene
in lepo posušene.

Vse to kupuje:

tt. Ant. Stergar v Kamniku

Otroški kotiček

Piše striček Podgorski,
p. Stahovica pri Kamniku.

BESEDA O ROJAKIH SVETNIKIH

Došli smo v mesec, ko se spominjamo svetih solunskih bratov, Cirila in Metoda in njihovega pomena za vse slovanske narode.

Ob tej priliki naj pove striček svojim nečakom nekaj besedi o pomenu svetnikov rojakov za nas, ki bivamo na zemlji. Zakaj stričku se vse tako dozdeva, da se mi vsi, stari in mladi, učeni in neučeni, ubožni in bogati, tega pomena vse premalo zavedamo. Kaj pravite, ali se moti? Ali gleda s prečnimi očali na ves naš svet?

Striček je prevzel v svoje predale spis v naslovom »Vrsta naših mož«. Prepričan je, da ga vsi radi berete. Saj so domalega vsi ti možje res ponos ne samo domačega kraja, ampak čast in ponos vsega našega naroda. Veliko dobrega so ti možje naredili našemu ljudstvu s svojimi deli, čeprav niso dosegli svetniške časti. S ponosom izgovarjamo imena tistih mož, ki so dosegli imenitno mesto v državni ali cerkveni službi: dr. Korošec, dr. Krek — Janez Ev. ali Miha —, dr. Natlačan, škof Jeglič ali Rožman. Saj so to in bodo ostali ti možje za vedno kakor zvezde na nebu, kakor svetilniki na morju našega narodnega in cerkvenega življenja.

Še vse več pa nam morajo biti svetniki v nebesih. In predvsem svetniki, o katerih lahko rečemo, da so na zemlji govorili in pisali našo domačo besedo, govorili tisti jezik, ki ga govorimo tudi mi: svetniki rojaki. Lahko so naši severni bratje Čehi ponosni na sv. Vojteha, na sv. Janeza Nepomuka, na sv. Venceslava; s svetim spoštovanjem morajo izgovarjati Poljaki ime sv. škofa Stanislava ali sv. Stanislava Kostka, sv. Kazimira in sv. Jadvige in še drugih. Veselje mora navdati vernega Hrvata, ko se spomni blažene Hozane Kotorske ali bl. Nikolaja Tavlića in drugih svetniško živečih svojih rojakov.

Zadnje čase ste v velikem številu obiskovali misijonsko razstavo tam v Grobljah. Vstopili ste v skrivnostno razsvetljeno Baragovo sobo. Videli ste nekatere spomenike, ki so v zvezi z njegovo osebo; njegovo potno palico, njegov mašni plašč, njegov križ za previdevanje bolnikov... Ali je komu takrat prišlo na misel, da je te reči nosil bodoči slovenski svetnik? Ali je komu izmed vas privrela takrat iz srca prošnja: »O dobri Bog, daj da bomo podoba tega svetega in izrednega moža kmalu gledali na naših oltarjih!« Ali je ob tem spominu komu ušla misel tja gori do šumeče Drave in do zelenega Maribora, tja na grob našega šolskega znanca, škofa Antona Martina Slomškega? Odgovarjajte na ta vprašanja kar lepo sami sebi.

Stričku se vse tako dozdeva, da se mi premalo zavedamo, kaj so nam svetniki rojaki. Vse premalo molimo, da bi jih dobili, vse premalo se za to čast našega naroda tru-

dimo. Ali se res prav radi naše brezbržnosti ne izpolnjujejo nad nami le nekoliko predelane Slomškovke besede: Narod, ki si svetnikov želi, ni vreden, da jih dobi!

VRSTA NAŠIH MOŽ

Spet smo ob veliki cesti. Nad Lukovico se na prijazni višini dviga župna cerkev in graščina na Brdu. Ta grad nam je dal dosti znamenitega slovenskega pisatelja, ki se piše Janko Kersnik. Bil je prijatelj drugega, še bolj znanega našega pisatelja, Josipa Jurčiča. Mogoče poznate povest tega moža z naslovom »Rokovnjači«. Nad polovico te povesti je po Jurčičevi smrti napisal naš rojak Kersnik. Več njegovih povesti boste dobili v starih Koledarjih Mohorjeve družbe: Kako je stari Molek tatu iskal, Znojilčevega Marka božja pot... Še več je pisal v druge časopise tako, da je njegovih povesti precej velika zbirka. Največkrat je v svojih povestih popisoval ljudi iz bližnje brdske okolice. Nekaj povesti je napisal tudi njegov sin Janko. Drugi njegov sin, Tone, je pa sedaj naš poslanec v Belgradu. V brdski župnji sta rojena tudi zgodovinarja dr. Capuder Karel in Dragotin Lončar. Dekletom pa mora biti znana po svojih spisih in predavanjih v radiju Lebar Anica, učiteljica v Ljubljani, ki je tudi v tej župnji zagledala luč sveta. Nižje dol, na Prevojah, se je rodil zdravniški pisatelj dr. Mavricij Rus in danes že zelo pozabljeni pesnik-čudak Zupan Jurij, ki je živel ob času znanega našega pesnika Prešerna.

Stopimo še naprej po cesti do Doba. Tam stoji hiša pri »Lobarju«, v kateri se je rodil poznejši ljubljanski kanonik Flis Janez, ki je objavljajl še danes znamenite spise o cerkvenem stavbarstvu in o cerkveni umetnosti. Skoro ob sotočju Rače s Kamniško Bistrico pa leži vasica Podrečje, kjer je prišel na svet pesnik Jožef Virk. Zložil je zlasti veliko število Marijinih pesmi. Izmed svetnih je pa morebiti vam najbolj znana pesem z naslovom »Slovensko dekle«. Vem, da ste že nekaterikrat peli tisto pesemco:

Venček na glavi se
bliska ti s kitice
rožic zelenih,
slovensko dekle!

Ker smo že skoro ob cesti, ki vodi iz državne ceste na Viru skozi Podrečje proti Ihanu, se pa še tam malo pomudimo. Tam je bil doma podobar Ivan Pengov. Nekaj njegovih del se nahaja tudi v kamniški dekantiji: na Selih in v frančiškanski cerkvi v Kamniku. Kadar boste pa prišli v Ljubljano, pa lahko na zunanji strani stolne cerkve ogledate štiri njegove kipe: ljub. škofov Lamberga in Hrena ter cerk. učnikov sv. Tomaža Akv. in sv. Bonaventuro. Sin podobarja Pengova pa je že tudi dobro znani cerkveni slikar

Vladislav Pengov. Še bolj sloveča pa je ihanska župnija zato, ker se je na njenih tleh rodil dr. Anton Breznik, znameniti slovenski slovničar in jezikoslovec, sedaj ravnatelj škofijske gimnazije v št. Vidu nad Ljubljano.

Obiščimo še župnijo Rova, kjer najdemo v Dolenjah dom, o katerem nam bodo povedali, da je ondi prišel na svet pisatelj Jernej Andrejka. Marsikje še hranijo njegovo spominsko knjigo o slovenskih fantih v Bosni in Hercegovini. Morebiti jo imajo tudi pri vas. Njegov sin Rudolf, tudi pisatelj, je pa pred nekaj leti v Domoljubu objavil mladostne spomine svojega očeta, katere so tudi mnogi prebirali z velikim veseljem. Ali ste jih vi brali?

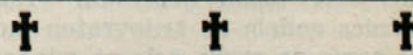
Pripis h kotičku

Ko je striček že zaprl vrata in odposlal svoje pisarje tja v kraljestvo tiskarskega škrate, — na! — pa se odpro hišna vrata in pošta je prinesla drobno pisemce na njegov naslov. »Vendar eden!« je zaklical striček na ves glas in kmalu bi se bil sesedel od samega veselja. »Kaj pa ti piše?« je radovedno vprašal g. Žreb in oba s stričkom sta dognala, da je uganko v zadnji številki pravilno rešila Kovač Minka iz Studenca pri Dobu. Izžrebana zato brez žrebanja! Tudi sestavek »Ob hudi uri« je kar dobro napisala.

Kar berite:

Soparnega poletnega dne rada nastopi nevihta. Tam na obzorju se prično zbirati temni grozeči oblaki, ki čedaljebolj zakrivajo jasni nebesni obok. V daljavi švigajo bliski, čuje se votlo grmenje, ki pa postaja vedno močnejše. Ptice petje utihne, živali se poskrijejo: strahoten molk objame vso okolico. Ljudje, ki so zunaj, hite domov. Tisti, ki so bolj oddaljeni od hiš, se zatekajo pod drevesa, kar pa ni varno. Strela namreč rada udarja v visoko drevje. Večkrat trešči tudi v hiše in v druga poslopja, kar povzroči požar. Vsuje se hud naliv, ki da mnogo vode. Naenkrat začne padati debela toča, ki pogostokrat uniči vse pridelke. S strahom se ljudje obračajo proti mračnemu nebu in iz src jim vre prošnja: »Zanesi nam, zanesi, Bog!« Ko pa nevihta poneha, se skozi čisti zrak spet pokaže žarko, zlato solnce. Vse se oddahne in na tihem priznava, kako slaboten je človek sredi mogočnega stvarstva božjega.

STRIČKOVA POŠTA

Takole! Stričku se dozdeva, da mu je huda nalezljiva bolezen pobrala vse nečake, zato jih objokuje in vsem skupaj postavlja skupen nagroben spomenik. Če vas pa še s tem ne bo mogel predramiti, potem bo še striček zaprosil za zasluženi pokoj...

UGANKA

Na Vidov dan ste dobili spričevala. Janez Potoglav iz Pustega vrha je prinesel domov takole:

Veronauk	5
Jezikovni pouk	2
Spisje	2
Računstvo	2
Zgodovina	1
Zemljepis	4
Higijena	5
Pisanje	2
Telovadba	5

Ali bi znali v iz tehle redov razbrati, zakaj je ta fant dobil tako čudno spričevalo, da bo moral razred ponavljati?

Če kdo ugane, naj to sporoči stričku do 26. julija.

Potem se pa še usedite in napišite stričku odgovor na tole vprašanje: Kaj mi je bilo najbolj všeč na misijonski razstavi? Tudi ta odgovor pošljite do ravnoistega dne. Striček obojega zelo težko pričakuje.

Rešitev uganke v 6. številu »Našega lista«:

Kaj mudiš me, oj zeleni
in cvetoči travnik ti,
Lep si, ali v šolo meni,
ljubi travnik, se mudi.

Jos. Stritar.

Začeti je treba v sredi, pri prvi veliki črki »K«. Potem za eno črko navzgor, nato za eno proti desni, v isti črti navzdol za dve črki, od tam krenemo na levo spet za dve črki, sedaj pa kvišku za tri. Itd. Krivulje so vedno večje, dokler se ne ustavimo na levi zgoraj pri črki »r«.

Tiskarski škrat je sicer nekaj mešal po uganki (V prvi vrsti zgoraj je namešal 6. črko. Mesto »b« bi moral tam stati »l«.). Ali je bila res ta napaka kriva, da ni bilo nobenega rešitelja???

Delavska stran

Zakaj v ZZD?

V »Našem listu« smo že večkrat omenjali, zakaj krščanski delavci stopajo v ZZD in zakaj ne v druge organizacije. Večkrat smo že tudi pokazali na koristi, ki jih imajo delavci, ako vstopijo v to organizacijo. Te stvari ne zadostuje, če se samo nekajkrat omenijo. Treba je stalno nanje opozarjati, ker je njih važnost velika in ker se na drugi strani rado nanje pozabi.

ZZD je nastala predvsem radi tega, ker na Slovenskem nismo imeli več čiste krščanske strokovne organizacije in ker se je zlasti za naše krščansko delavstvo vse premalo storilo na strokovnem polju. Najbolj očitno se je pokazala potreba po resnični krščanski delavski organizaciji po letu, ko je izšla papeževa okrožnica »Quadragesimo anno«. Ta okrožnica, ki velja za vse stanove človeštva, pri naša v resnici največ koristi za delavski stan. Naravno bi torej bilo, da pozdravimo to okrožnico zlasti delavski stanovi in njih zastopnice, delavske organizacije. Drugod po svetu se je to tudi zgodilo. Toda na Slovenskem je v naših delavskih vrstah okrožnica zadela na trdovraten molk in ne samo na molk, celo na odpor in smešenje. Ali je bilo potem čudno, če so se na Slovenskem s skrbjo izpraševali vodilni cerkveni in svetni krogi, kaj bo z našim delavskim zastopstvom? Opetovano so opozarjali merodajne delavske kroge, naj vendar sprevidijo, da pelje tako početje slovensko delavstvo v marksistične, cerkvi sovražne vode. Izrečno se je opozarjalo, da bo treba ustanoviti novo organizacijo, ako se v tem oziru ne

bo izvršila korenita sprememba. Tudi te grožnje niso nič zalegle. V najredkejših slučajih so izsilile le s kakšnega sestanka ali seje mrzlo izjavo, da sprejmejo okrožnico »Quadragesimo anno«. To je tudi bil ves upliv, ki ga je izzvala ta svet preobrazujoča okrožnica v delavskih vrstah na Slovenskem. Ko so drugod po svetu v duhu te okrožnice beležili že znatne uspehe v razvoju krščanskega delavskega pokreta, se je v našem slovenskem delavskem pokretu samo tu in tam izbila kakšna taka izjava o priznanju okrožnice.

Po ustanovitvi ZZD smo brali številnejše izjave o pravovernosti in celo o odločnem krščanskem stališču v prej mrzlih vrstah. Mnogi so zato trdili, da so te izjave prav za prav sad nove ZZD. Mi bi srčno radi verjeli v odkritosrčnost teh izjav, ko bi se le tudi resnično življenje v delavskem pokretu ravnalo po njih. Toda že v našem okraju samem imamo dovolj razloga, da v to odkritosrčnost dvomimo in da je utemeljeno mišljenje, da so tudi te pogostejše izjave o pravovernosti samo izbite.

Zato novo organizacijo ponovno kot potrebno priporočamo in želimo, da vživa podporo vseh, ki jim je na srcu resnično zdrav krščanski delavski pokret in tudi materijalne koristi zlasti našega malega delavca, o katerih tudi še spregovorimo.

Petdeset kovinarjev na Jesenicah spet prestopilo iz JSZ v ZZD

Z Jesenic poročajo, da je prestopilo iz JSZ v ZZD nanovo okoli petdeset kovinarjev. Ustanovili so svojo lastno podružnico.

Dob

V Dobu so imeli v nedeljo 6. junija t. l. sestanek delavci iz Bonačeve tovarne na Količevem. Sklicali so sestanek gg. zaupniki, ki so se pred nekaj tedni skrili za široki hrbet Rupnik Ivana, delavca na Količevem, stanujočega v Krtini, katerega pa v resnici nikjer ni in ga nihče ne pozna. Na sestanku 6. junija so se pa skrili za hrbet predsednika, ki se je v njihovem imenu ujedal nad »Naš list«, ki jih je razkrinkal zaradi Vnebohoda, kar smo zadnjič pisali, da so ga z glasovanjem napravili za delovni dan. Ni upal resnice tajiti, saj smo bili navzoče priče, da je »Naš list« resnico poročal. Nerazumljivo nam je, zakaj se je hudoval. Ali meni, da ne bomo upali poročati resnice! Izdajalce so iskali med seboj na tem sestanku. Seveda jih niso našli. Mi smo jih pa našli v njih vrstah, gg. zaupniki! Kdor se izneveri očetovski veri, je izdajalec! Kdor se drži komunističnih načel, ki so židovska izmišljotina, je izdajalec naroda! Upamo, da boste zdaj lahko dobili izdajalce v svojih vrstah. Kdor se drži židovskih načel, je izdajalec svojega stanu, ker so židi zastopniki kapitalizma. Z izdajalci delavstva proč!

Količevo

Na Količevem smo imeli v nedeljo 4. julija delavsko veselico. Čisti dobiček ni bil letos namenjen za delavsko knjižnico kot lani, ampak za Delavski dom. Kako plemenit namen in vendar se ni plemenito delalo v dosego namena. Zadnja nedelja je bila v ljubljanski škofiji nedelja žalosti vsled smrti nadškofa Jegliča. Znano nam je vsem, kako velik prijatelj delavcev in malega človeka je bil pokojni nadškof dr. Jeglič. Človek bi pričakoval, da bodo delavci to priznali in vsled hvaležnosti do pokojnega dr. Jegliča odpovedali veselico in jo preložili na poznejši čas. Kaj še! Gg. zaupniki so čutili, da to delavcem ni všeč, da je 4. veselica. Treba jih je bilo prepričati, da je veselica dovoljena, ker bi se sicer pokvarilo, kar so pripravili za veselico. Kako porazno je odmevala harmonika in ples na veselici za prireditelje, ki ne poznajo nikake hvaležnosti do velikih mož svojega naroda! S takimi veselici ne bomo postavili svojega doma, ki bi bil zelo potreben. Potreben za naše stanovske zadeve. Za življenje komunizma pa doma treba ni, ker se slaba stvar že na cesti in v tovarni prehitro širi. Čudimo se tudi kratkovidnosti župana v Dobu, da daje za take namene staro šolo na razpolago.

Izlet podružnice ZZD iz Grobelj

V nedeljo, dne 6. junija je napravila naša podružnica izlet k Mariji Pomagaj na Brezje in istočasno tudi na Bled. Za ta namen smo dobili od trgovca Senice iz Domžal tovorni avto za primerno ceno. Na predvečer smo avto okrasili z zelenjem, v nedeljo smo ga pa napolnili do zadnjega kotička. Vreme je bilo kakor nalašč za izlet. Prejšnji teden je deževalo in so bile ceste izprane. To nedeljo pa je bil jasen pomladanski dan, brez vsakega oblaka na nebu. Peljali smo se skozi šenčur in Kranj, kjer smo se prvič ustavili in si ogledali starodavno mestno župno cerkev. Na Brezjah smo imeli svojo posebno sv. mašo pri oltarju čudodelne podobe Marije Pomočnice, Maševal je g. misijonar Godina, ki se je z nami udeležil izleta. Na Brezjah smo ostali dve uri. Nato smo nadaljevali pot na Bled, kjer smo se utaborili na dvorišču župnišča. Tu smo si najprej ogledali gotško cerkev, ki je znotraj že do polovice nanovo poslikana s posebnimi slikami umetnika g. Pengova iz Ljubljane. Nato smo si peš ogledali Bled ter šli okoli jezera do kraja, kjer smo imeli najbližje do otoka. Tu smo se vkrcali v čolne in obiskali otok in cerkvico.